

Nelegalaus darbo reiškinių kontrolė ir prevencija 2025 m. I pusm.

Turinys

ĮVADAS	2
NELEGALAUS DARBO KONTROLĖS REZULTATAI .	4
Bendri nelegalaus darbo kontrolės rezultatai.....	4
Bendri nelegalaus darbo kontrolę atliekančių institucijų rezultatai 2025 m. I pusr.	6
Nelegaliai dirbusių asmenų pagal rizikingiausius ekonominės veiklos sektorius nustatymas.....	7
Nelegalaus darbo kontrolė statybų sektoriuje	8
Reikalavimai pašalinti pažeidimus (R1).....	9
Užsieniečių (trečiųjų šalių piliečių) nelegalaus darbo kontrolė.....	10
Administracinių nusižengimų bylų fiziniams asmenims nagrinėjimo analizė	11
Pažeidimų bylų juridiniams asmenims analizė	14
Tarpinstitucinio bendradarbiavimo centro veikla.....	16
2025 m. I pusr. vykdytas tarptautinis bendradarbiavimas ir renginiai nelegalaus darbo prevencijos srityje.....	17
PAGRINDINĖS IŠVADOS	18

ĮVADAS

Vienas iš prioritetinių Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – VDI) tikslų yra nelegalaus darbo pažeidimų kontrolė, siekiant išsiaiškinti nelegalaus ir nedeklaruoto darbo, nedeklaruotos savarankiškos veiklos atvejų bei užsieniečių įdarbinimo tvarkos pažeidimus. Tam, kad VDI veikla šioje srityje būtų efektyvi, yra vykdomi nelegalaus darbo patikrinimai ir prevenciniai veiksmai, kurių pagrindinis tikslas – atgrasinti ūkio subjektus nuo nelegalaus darbo ir jo apraiškų.

Nelegalus ir nedeklaruotas darbas yra vienas iš šešėlinės ekonomikos veiksnių, kuris daro neigiamą poveikį sklandžiai gamybinei veiklai, darbo jėgos kokybei bei trukdo įgyvendinti į augimą orientuotą ekonominę, socialinę ir biudžetinę politiką.

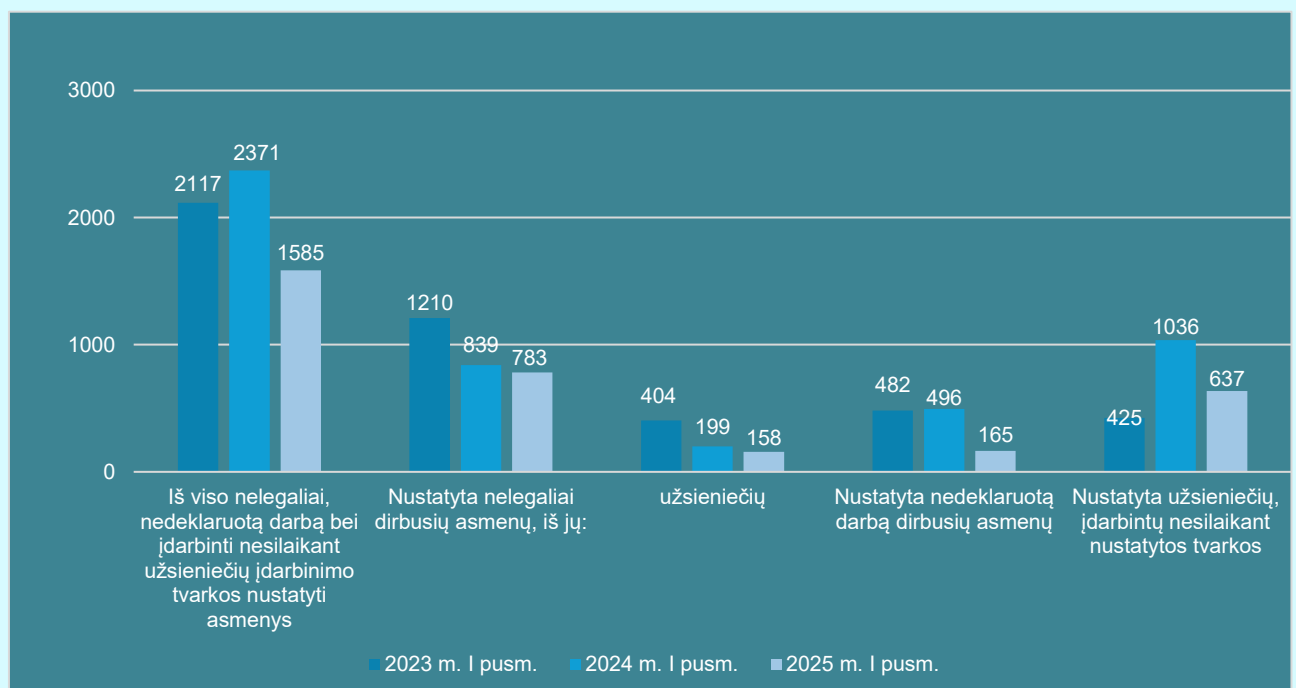
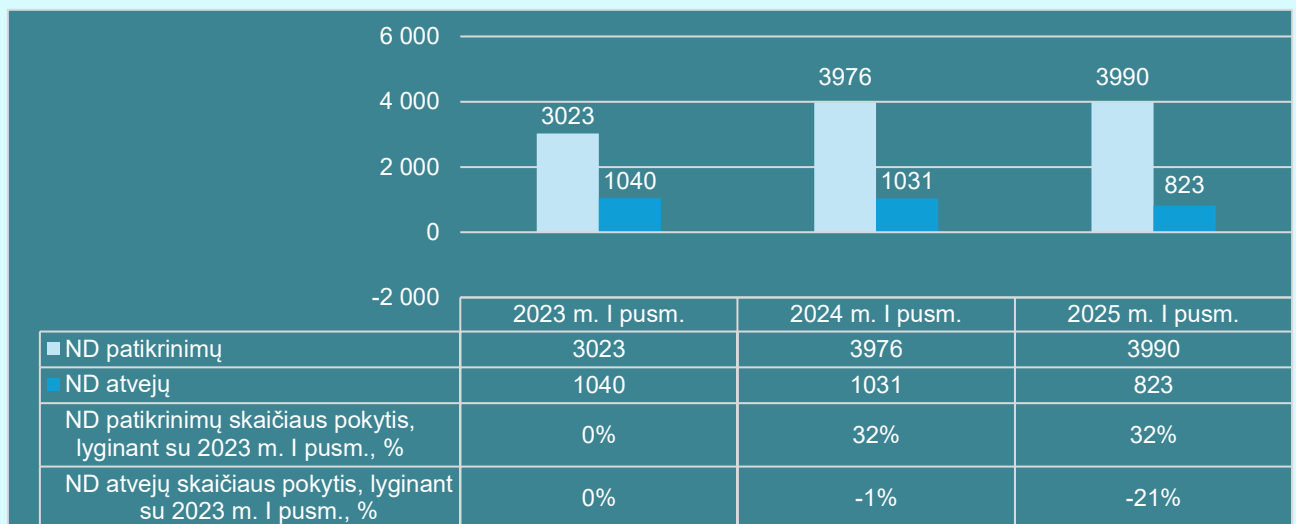
NELEGALAUS DARBO KONTROLĖS REZULTATAI

Bendri nelegalaus darbo kontrolės rezultatai

VDI 2025 m. I pusm. atliko 3 990 nelegalaus, nedeklaruoto darbo, nedeklaruotos savarankiškos veiklos ir užsieniečių įdarbinimo ir informavimo tvarkos srityse patikrinimų (toliau – ND patikrinimai). Lyginant su 2024 m. I pusm., 2025 m. I pusm. ND patikrinimų skaičius padidėjo neženkliai (2024 m. I pusm. VDI

atliko 3 976 ND patikrinimus). Lyginant su 2023 m. I pusm., 2025 m. I pusm. atlikta 32 % daugiau ND patikrinimų.

Per 2025 m. I pusm. VDI ND patikrinimų metu patikrino 3 651 subjektą, iš jų įmonių – 1 736, ūkininkų ūkių – 36, fizinių asmenų – 1 879.

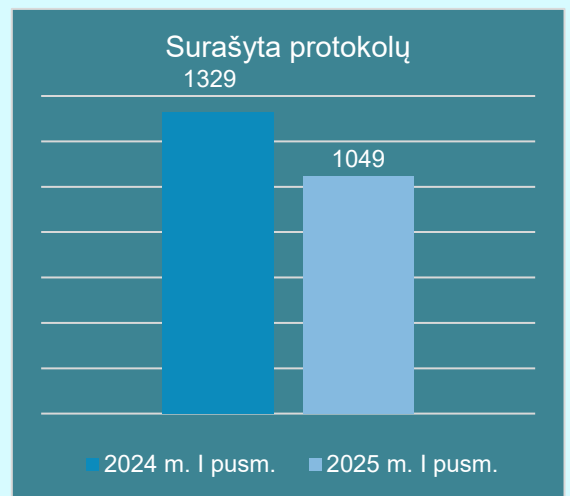
2025 m. I pusm. VDI nustatė 1 585 nelegaliai dirbusius, nedeklaruotą darbą dirbusius, nedeklaruotą savarankišką veiklą vykdžiusius bei įdarbintus nesilaikant užsieniečių įdarbinimo ir informavimo tvarkos asmenis, t. y. apie 33 % mažiau nei 2024 m. I pusm. (2 371 asmuo).

Nors ND patikrinimų skaičius, lyginant su 2024 m. I pusm., iš esmės nepakito, tačiau 2025 m. I pusm., palyginti su 2024 m. I pusm., VDI už nelegalaus ir nedeklaruoto darbo, nedeklaruotos savarankiškos veiklos atvejų, užsieniečių įdarbinimo ir informavimo tvarkos bei skaidriai dirbančio asmens identifikavimo reikalavimų pažeidimus surašė 280 protokolais mažiau.

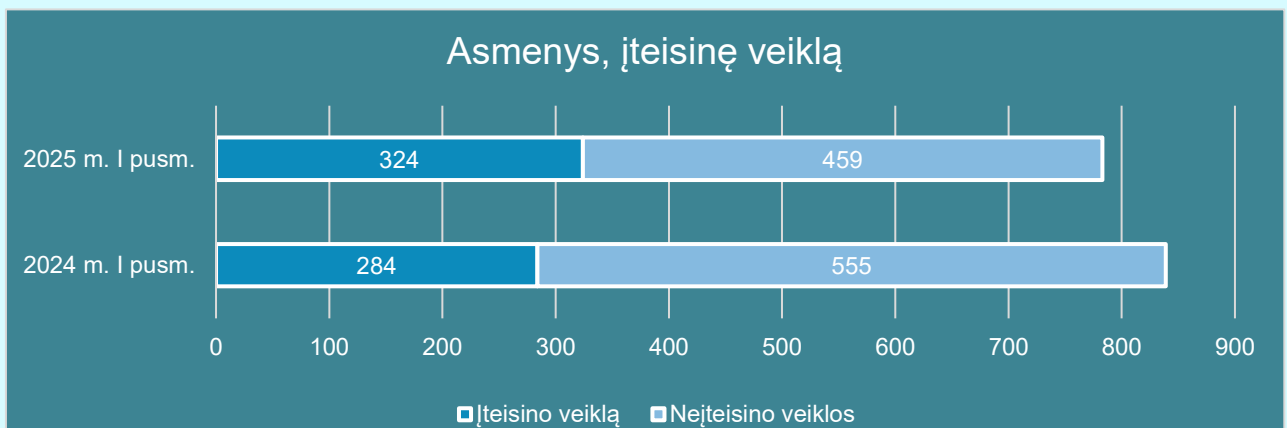
2025 m. I pusm. VDI skirtų baudų suma (be administracinių nurodymų) sudarė 1,31 mln. Eur (2024 m. I pusm. – 787 tūkst. Eur).

Vykdydama nelegalaus darbo pažeidimų kontrolę, VDI siekia, kad nelegaliai dirbę asmenys po ND patikrinimų įteisintų savo santykius, pvz., sudarytų

2025 m. I pusm. nustatytas 7 % mažesnis nelegaliai dirbusių ir nedeklaruotą savarankišką veiklą vykdžiusių asmenų skaičius (783 asmenys) nei 2024 m. I pusm. (839 asmenys).

darbo sutartis. Per 2025 m. I pusm. 41 % (2024 m. I pusm. – 34 %) nelegaliai dirbusių asmenų po ND patikrinimų buvo įdarbintas.

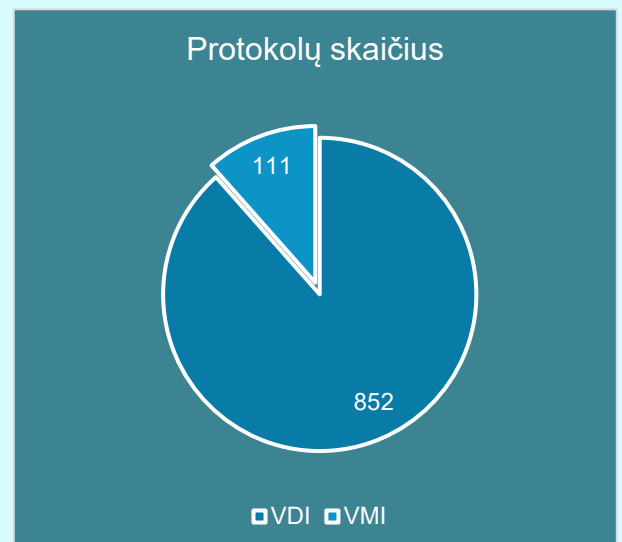
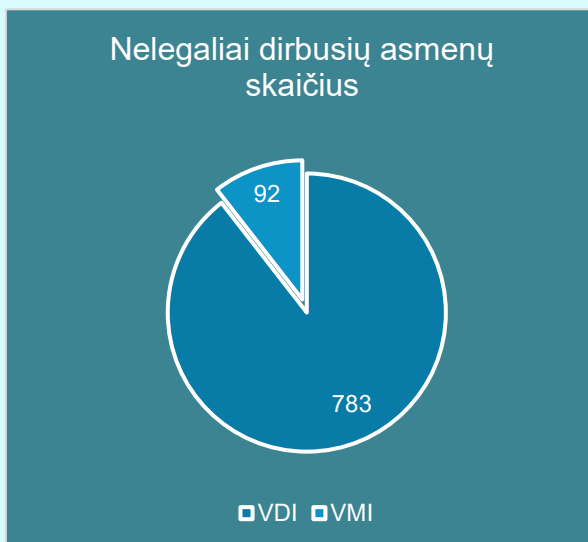

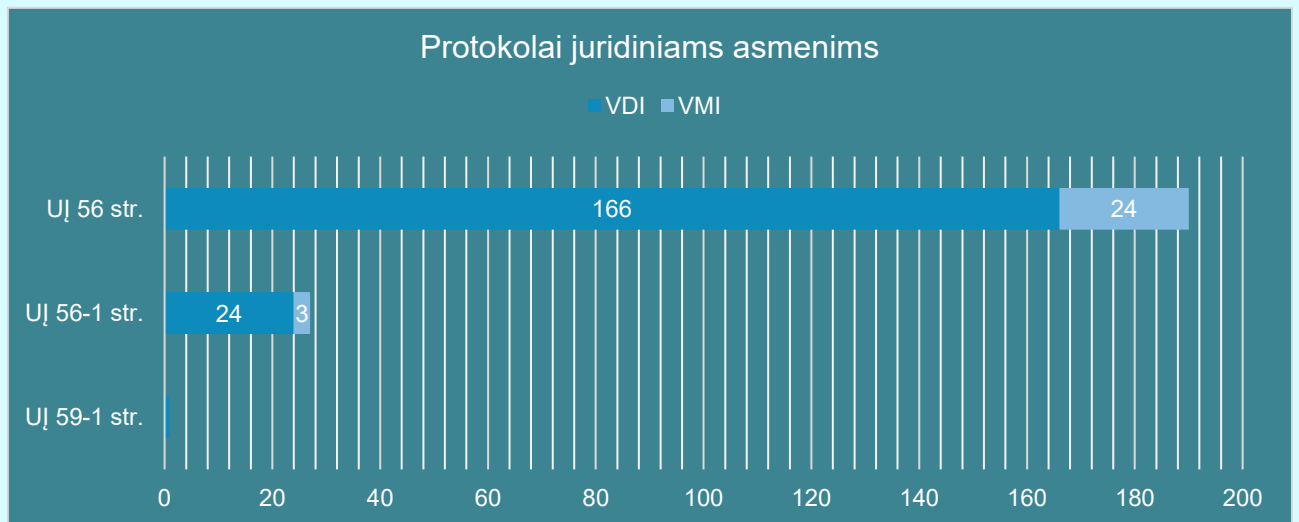
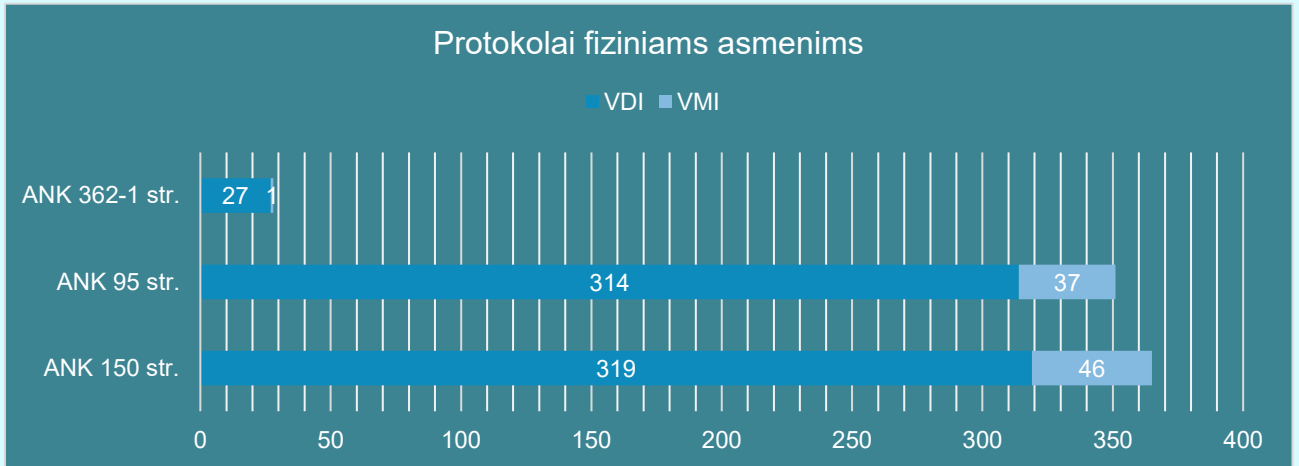
Prognozuojama, kad įteisinę darbo santykius asmenys 2025 m. I pusm. valstybei galėjo sumokėti virš 1,8 mln. Eur mokesčių.

Bendri nelegalaus darbo kontrolę atliekančių institucijų rezultatai 2025 m. I pusm.

2025 m. I pusm. nelegalaus darbo kontrolę ir prevenciją vykdančios institucijos iš viso nustatė 875 nelegaliai dirbusius ir nedeklaruotą savarankišką veiklą vykdžiusius asmenis.

2025 m. I pusm. nelegalaus darbo kontrolę ir prevenciją vykdančios institucijos už nelegalaus darbo, nedeklaruotos savarankiškos veiklos bei skaidriai dirbančio asmens identifikavimo reikalavimų pažeidimus fiziniams ir juridiniams asmenims surašė 963 protokolus.

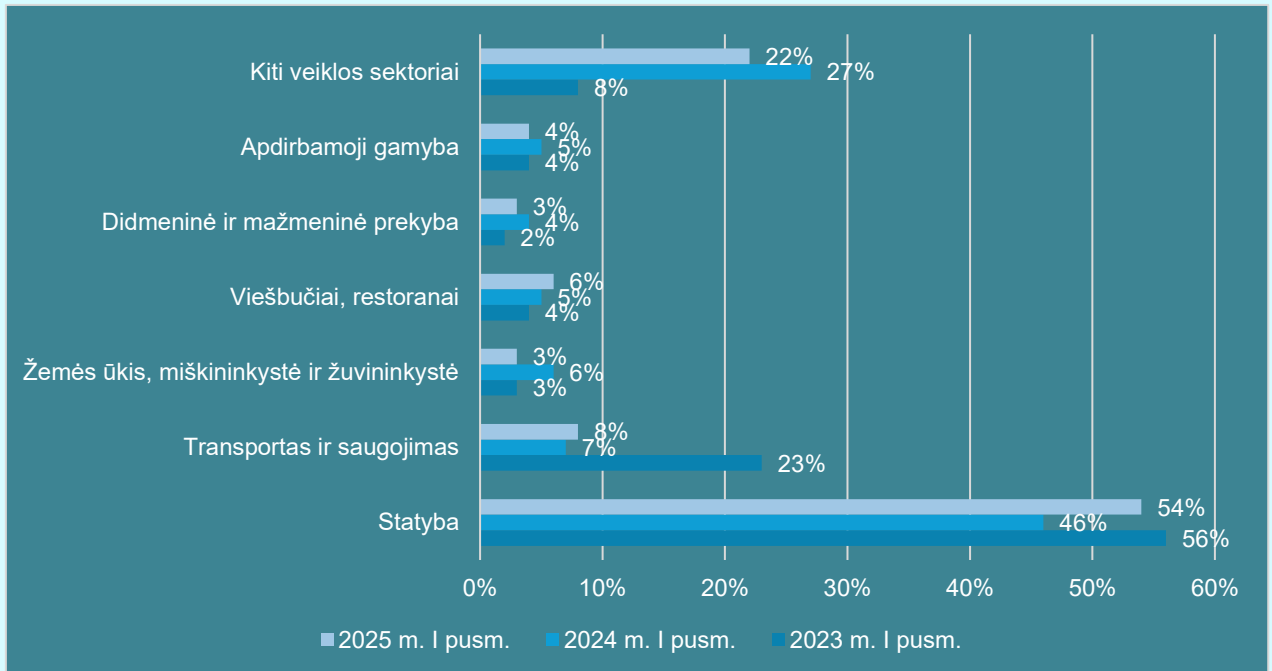

Nelegaliai dirbusių asmenų pagal rizikingiausius ekonominės veiklos sektorius nustatymas

Analizuojant VDI nelegaliai dirbusių asmenų išaiškinimą pagal ekonominės veiklos sektorius, matyti, kad 2025 m. I pusr. daugiausia nelegaliai dirbusių asmenų buvo nustatyta statybos sektoriuje – 426 asmenys, t. y. 54 % visų nelegaliai dirbusių asmenų.

Taip pat stebimas nelegaliai dirbusių asmenų skaičiaus sumažėjimas kituose veiklos sektoriuose. 2025 m. I pusr. nustatyta, kad kituose veiklos sektoriuose nelegaliai dirbo 22 % visų nelegaliai dirbusių asmenų, t. y. 5 % mažiau nei 2024 m. I pusr. (27 %).

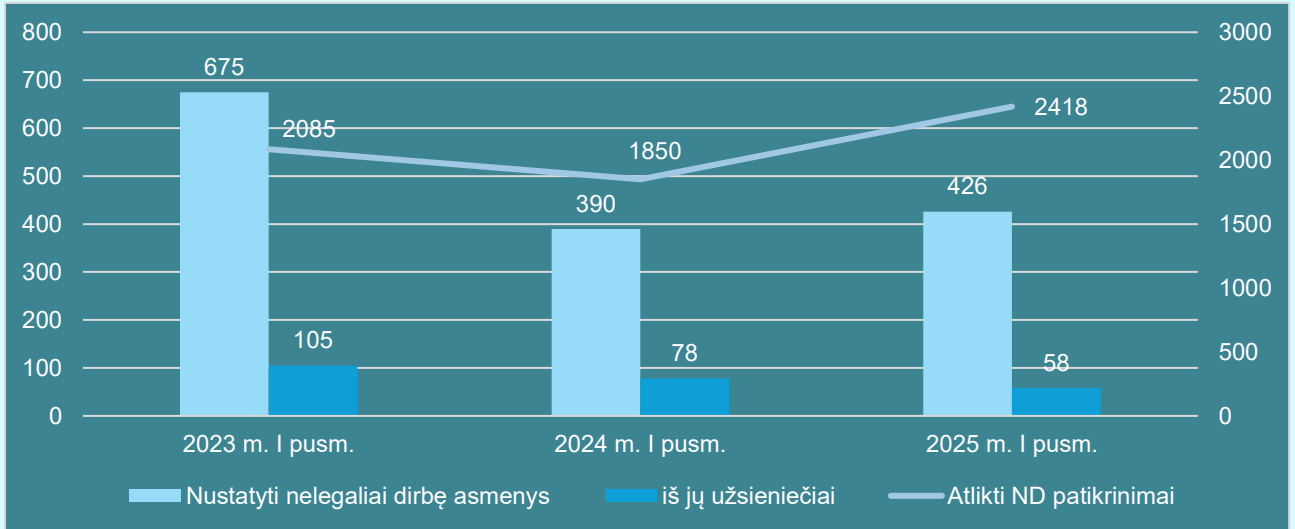
Nelegalaus darbo kontrolė statybų sektoriuje

Atsižvelgus į 2024-07-01 pasikeitusį teisinį reglamentavimą dėl baudų už nelegalų darbą, taip pat numčius papildomus reikalavimus statybų sektoriuje dirbantiems asmenims (pvz., atsakomybės užsakovams ar rangovams už darbą be skaidriai dirbančio asmens identifikavimo kodo (toliau – skaidriai dirbančio ID) prilyginimas nelegaliam darbui, privalomumas skaidriai dirbančio ID turėti visiems statybos darbus atliekantiems asmenims), VDI 2025 m. I pusm. didžiausius savo žmogiškuosius išteklius skyrė nelegalaus darbo kontrolei statybų sektoriuje.

2025 m. I pusm. VDI statybų sektoriuje atliko 31 % daugiau ND

patikrinimų (2 418 ND patikrinimų) nei 2024 m. I pusm. (1 850 ND patikrinimų).

2025 m. I pusm. statybų sektoriuje nustatytų nelegaliai dirbusių asmenų skaičius, tenkantis tūkstančiui ND patikrinimų, palyginti su 2024 m. I pusm., sumažėjo. 2024 m. I pusm. vienam tūkstančiui ND patikrinimų teko apie 211 nelegaliai dirbančių asmenų (210,8); 2025 m. I pusm. – apie 176 asmenys (176,2). Taigi, stebimas nelegalaus darbo statybų sektoriuje skaičiaus mažėjimas nepaisant šiame sektoriuje išaugusio ND patikrinimų skaičiaus.

Praktikoje atliekant ND patikrinimus pastebėtas Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo (toliau – UĮ) nuostatų, reglamentuojančių atsakomybę už nelegalų darbą statybose, taikymo probleminis aspektas. Pvz., ND patikrinimo metu statybos objekte rastas nelegaliai dirbantis asmuo. Po VDI patikrinimo vienas iš subrangovų, kuris nelegaliai įdarbino minėtą asmenį, jį įdarbino teisės aktų nustatyta tvarka, t. y. subrangovas tapo nelegaliai dirbusio darbuotojo darbdaviu. Vadovaujantis galiojančia UĮ 56¹ straipsnio 2 dalimi, statytojas (užsakovas) ar jo vienas įgaliotas rangovas, padaręs UĮ 56¹

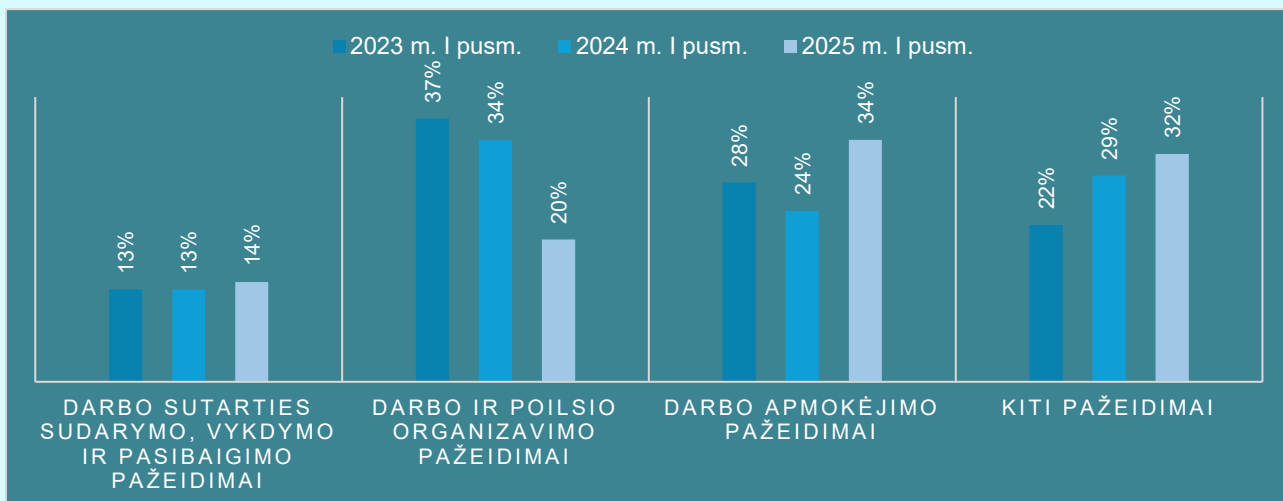
straipsnio 1 dalyje nurodytą pažeidimą, laikomas nelegaliai statybos darbus atlikusio asmens darbdaviu, todėl VDI, nepaisant to, kad subrangovas pripažino, jog tarp jo ir nelegaliai dirbusio darbuotojo egzistuoja darbo santykiai, turi taikyti atsakomybę statytojui (užsakovui) ir įpareigoti jį dar kartą tą patį asmenį įdarbinti bei sumokėti nelegaliai dirbusiam asmeniui sulygtą darbo užmokestį (už faktiškai dirbtą laikotarpį), ne mažesnę kaip 3 Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintos minimaliosios mėnesinės algos dydžiai.

Reikalavimai pašalinti pažeidimus (R1)

2025 m. I pusr. VDI iš viso surašė 1 185 reikalavimus pašalinti darbo teisės ir darbuotojų saugos ir sveikatos pažeidimus (2024 m. I pusr. – 1 033), iš jų 424

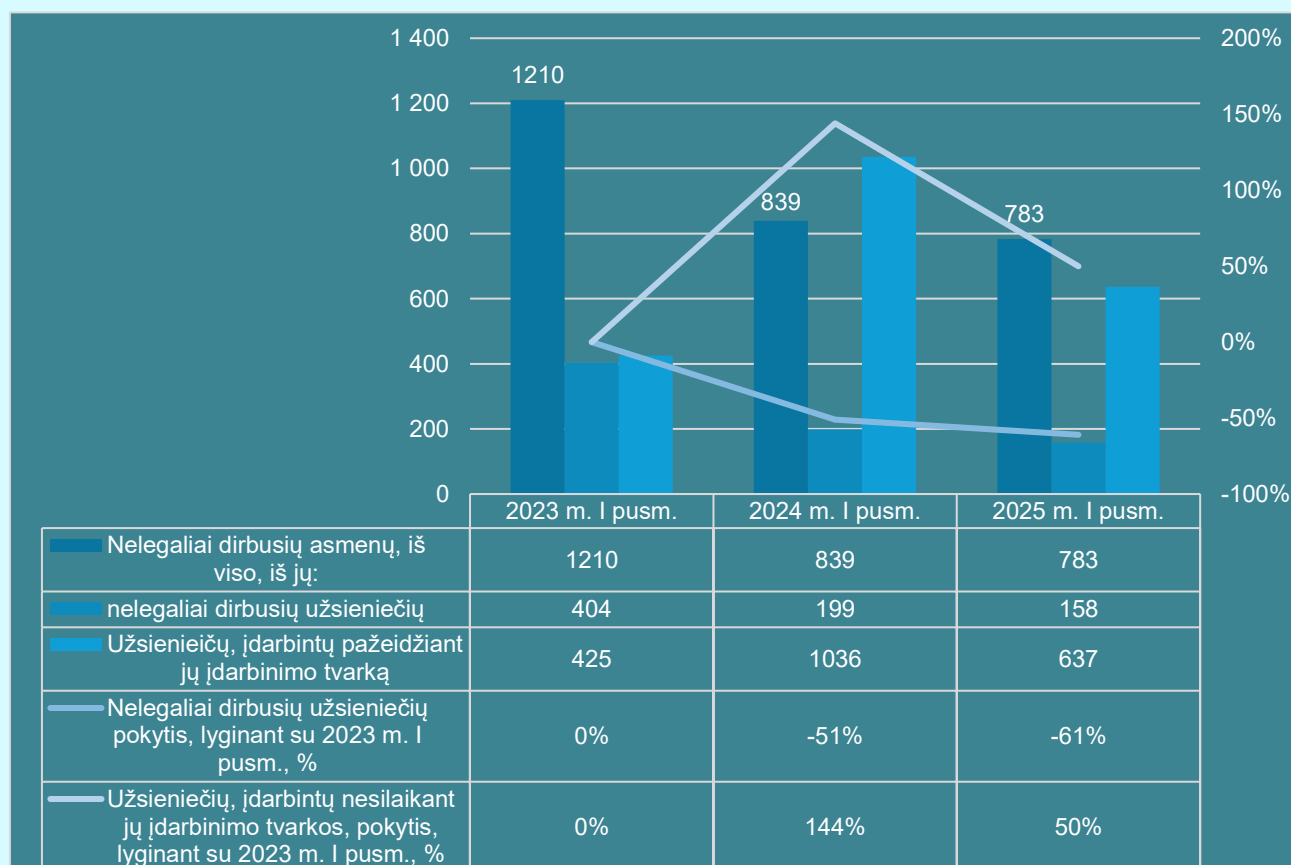
reikalavimai pašalinti pažeidimus surašyti dėl darbo teisės pažeidimų (2024 m. I pusr. – 434).

Užsieniečių (trečiųjų šalių piliečių) nelegalaus darbo kontrolė

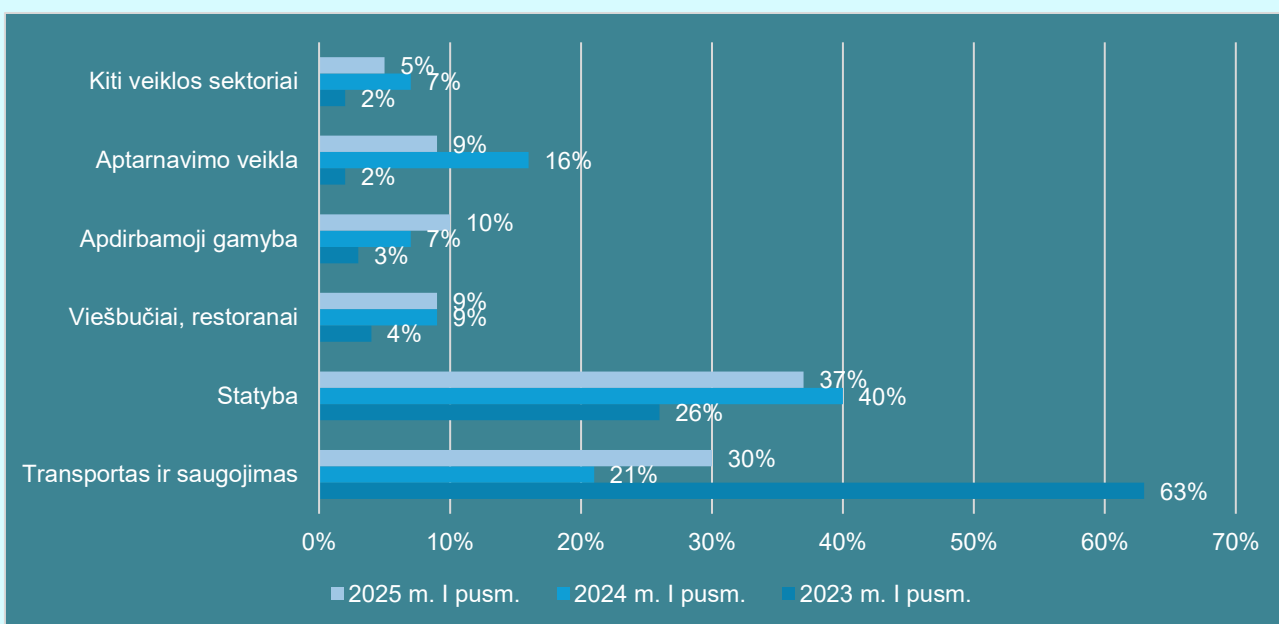
Lyginant su 2024 m. I pusr., 2025 m. I pusr. stebimas tiek nelegaliai dirbančių užsieniečių skaičiaus sumažėjimas, tiek užsieniečių, įdarbintų nesilaikant užsieniečių įdarbinimo tvarkos, skaičiaus sumažėjimas.

Daugiausia nelegaliai dirbusių užsieniečių 2025 m. I pusm. nustatyta statybose (37 %) bei transporto ir saugojimo sektoriuose (30 %). Taip pat stebimas nelegaliai dirbusių užsieniečių skaičiaus didėjimas apdirbamojoje gamyboje. 2025 m. I pusm., palyginti su 2024 m. I pusm., nelegaliai dirbusių užsieniečių skaičius apdirbamojoje

gamyboje išaugo 3 % ir sudarė 10 % visų nustatytų nelegaliai dirbusių užsieniečių.

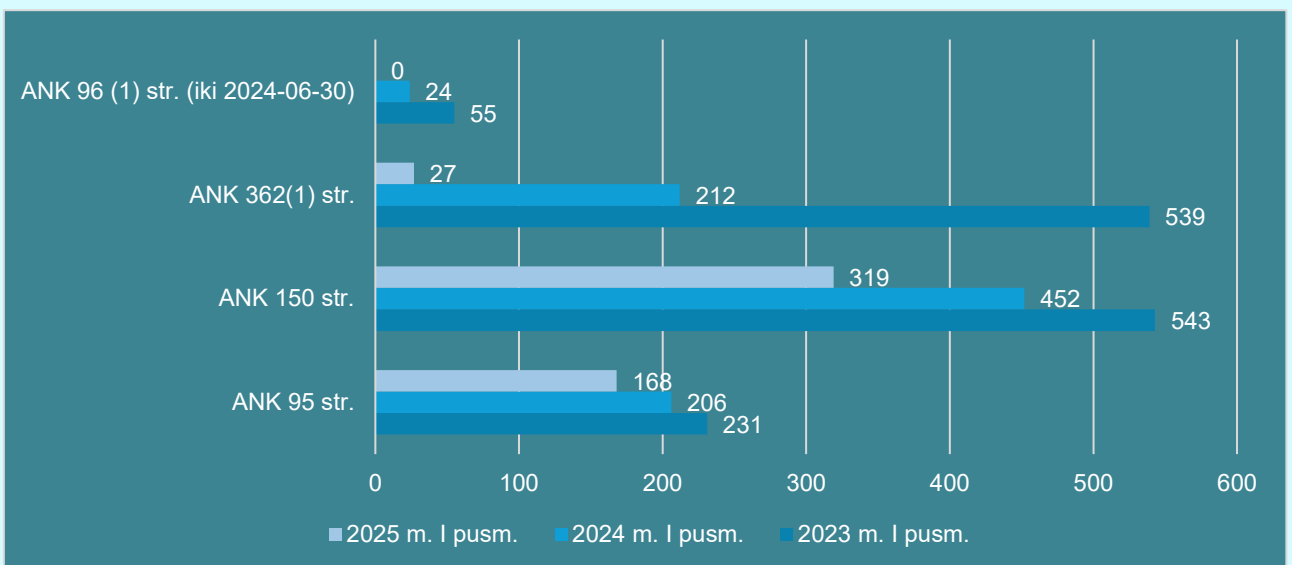
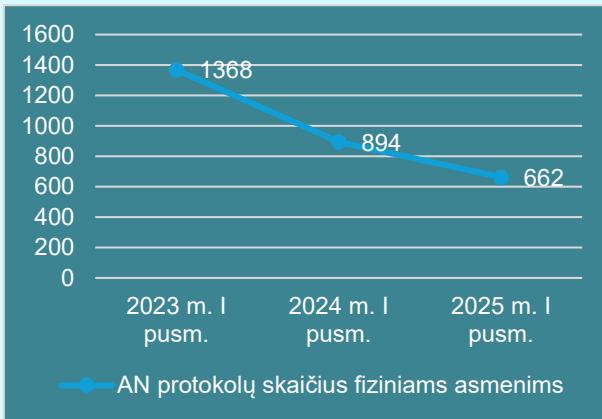
Lyginant su 2024 m. I pusm., 2025 m. I pusm. nelegaliai dirbusių užsieniečių skaičius aptarnavimo veikloje sumažėjo 7 % ir iš viso sudarė 9 %.

Administracinių nusižengimų bylų fiziniams asmenims nagrinėjimo analizė

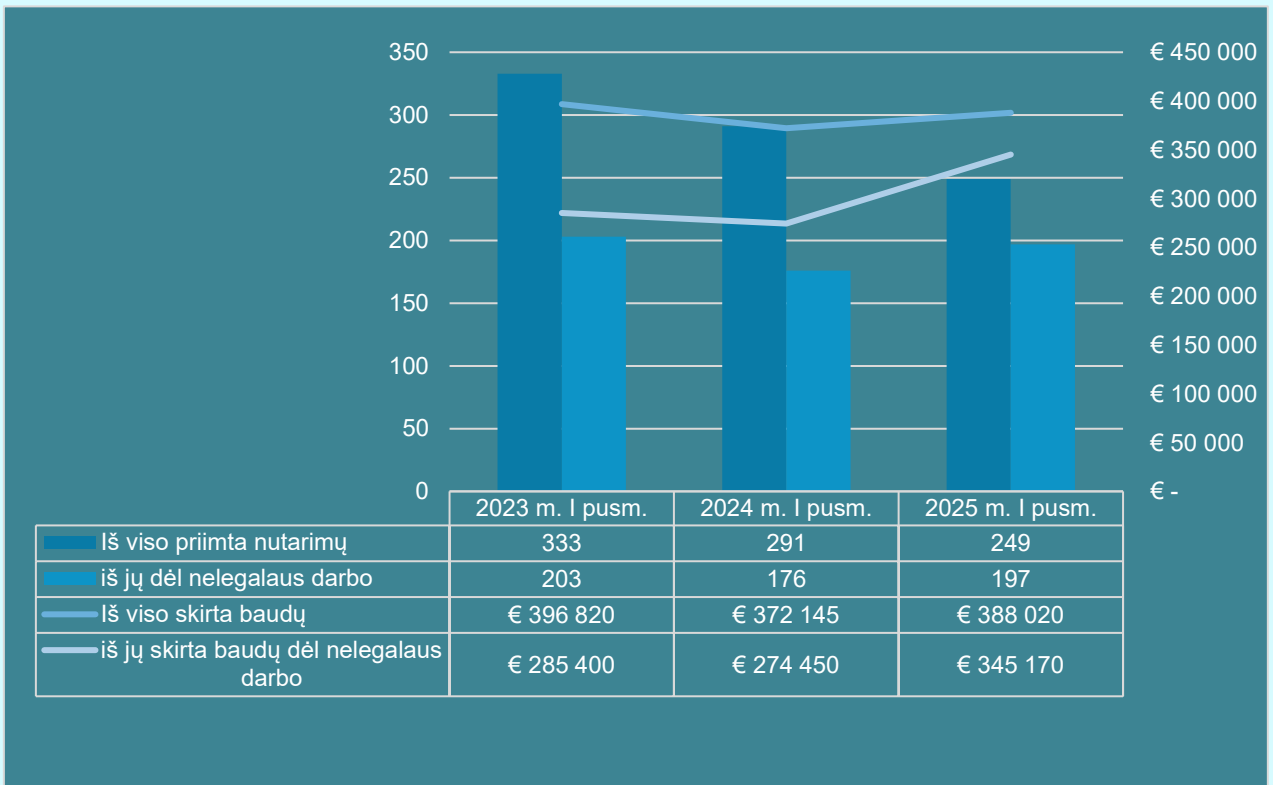
2025 m. I pusm. VDI ND patikrinimų metu fiziniams asmenims surašė 662 administracinių nusižengimų protokolus už Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) pažeidimus. Palyginti su 2024 m. I pusm. (894 protokolai), aukščiau minėtų protokolų

skaičius sumažėjo 26 %. Pagrindinė priežastis, lėmusi sumažėjimą, susijusi su 2024-07-01 įsigaliojusiais pakeitimais, reglamentuojančiais atsakomybę už skaidriai dirbančio asmens identifikavimo reikalavimų pažeidimus pagal ANK 96¹ ir 362¹ straipsnių nuostatas.

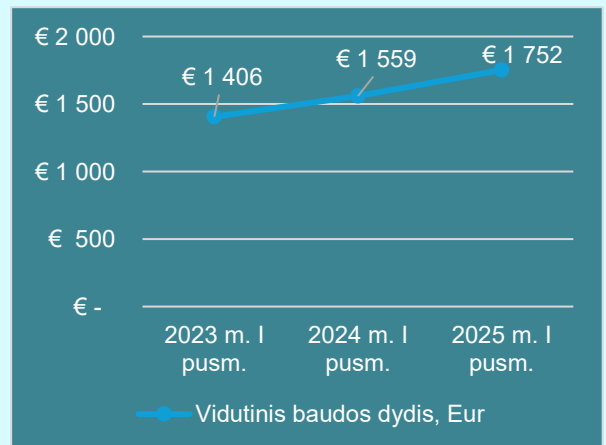

2025 m. I pusm. VDI administracinių nusižengimų bylose dėl ANK 95, 150, 362¹ ir 96¹ (iki 2024-06-30) straipsniuose numatytų administracinių nusižengimų priėmė 249 nutarimus skirti baudą (be administracinių nurodymų), iš jų 197 nutarimų priimta dėl nelegalaus darbo.

Iš viso administracinių nusižengimų bylose už ANK 95, 150, 362¹ ir 96¹ (iki 2024-06-30) straipsniuose numatytus administracinius nusižengimus skirta 388 tūkst. Eur baudų (be administracinių nurodymų), iš jų virš 345 tūkst. Eur baudų skirta už nelegalų darbą.

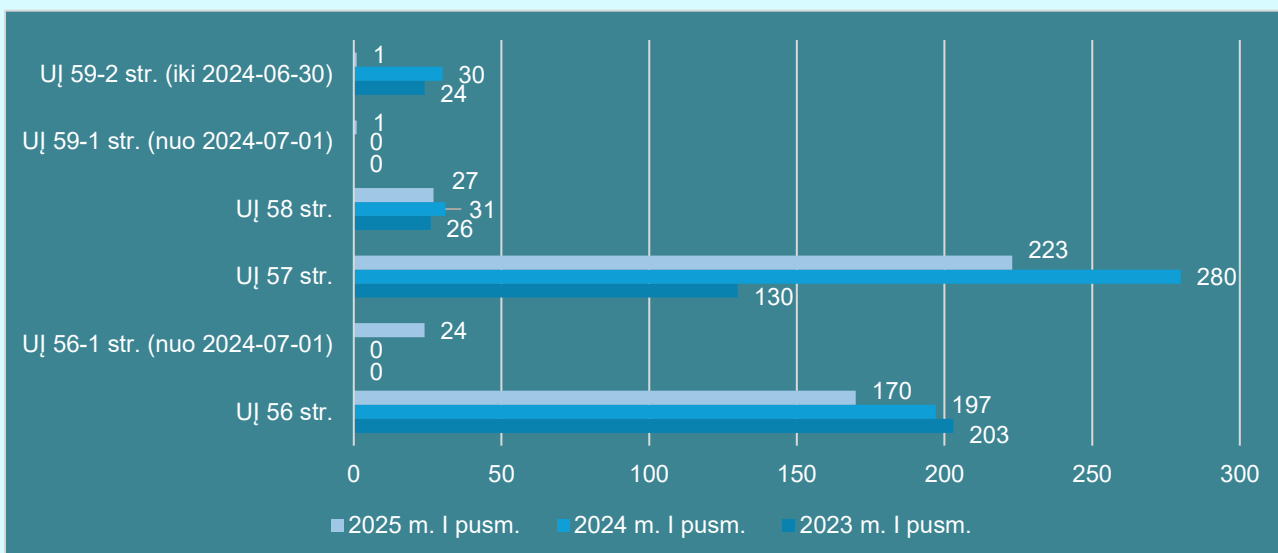
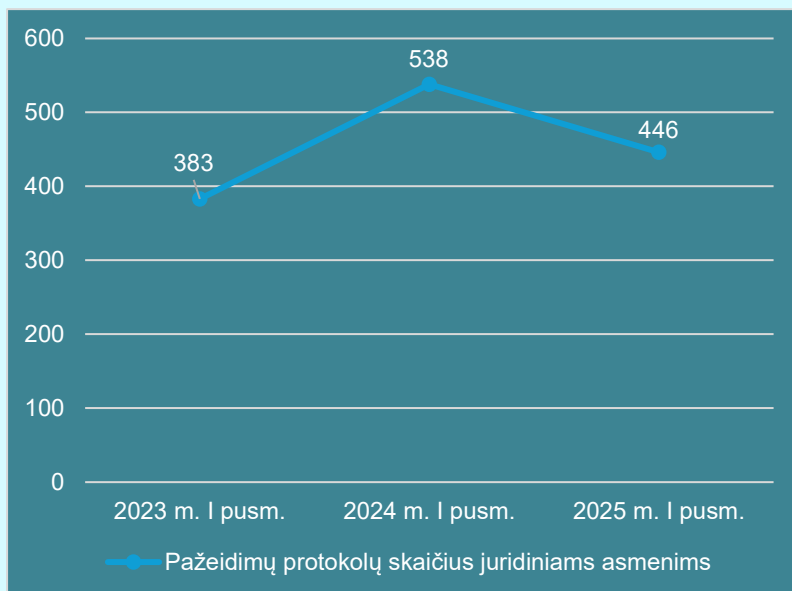

VDI skiriama ANK 95 straipsnio sankcijoje numatyta administracinė nuobauda 197 išnagrinėtose administracinių nusižengimų bylose vidutiniškai siekė 1 752 Eur. Paminėtina, kad 2025 m. I pusm., palyginti su 2024 m. I pusm., vidutinio baudos dydžio padidėjimą 193 Eur lėmė 2024-07-01 įsigalioję ANK 95 straipsnio pakeitimai, nustatantys didesnę sankciją už nelegalų darbą.

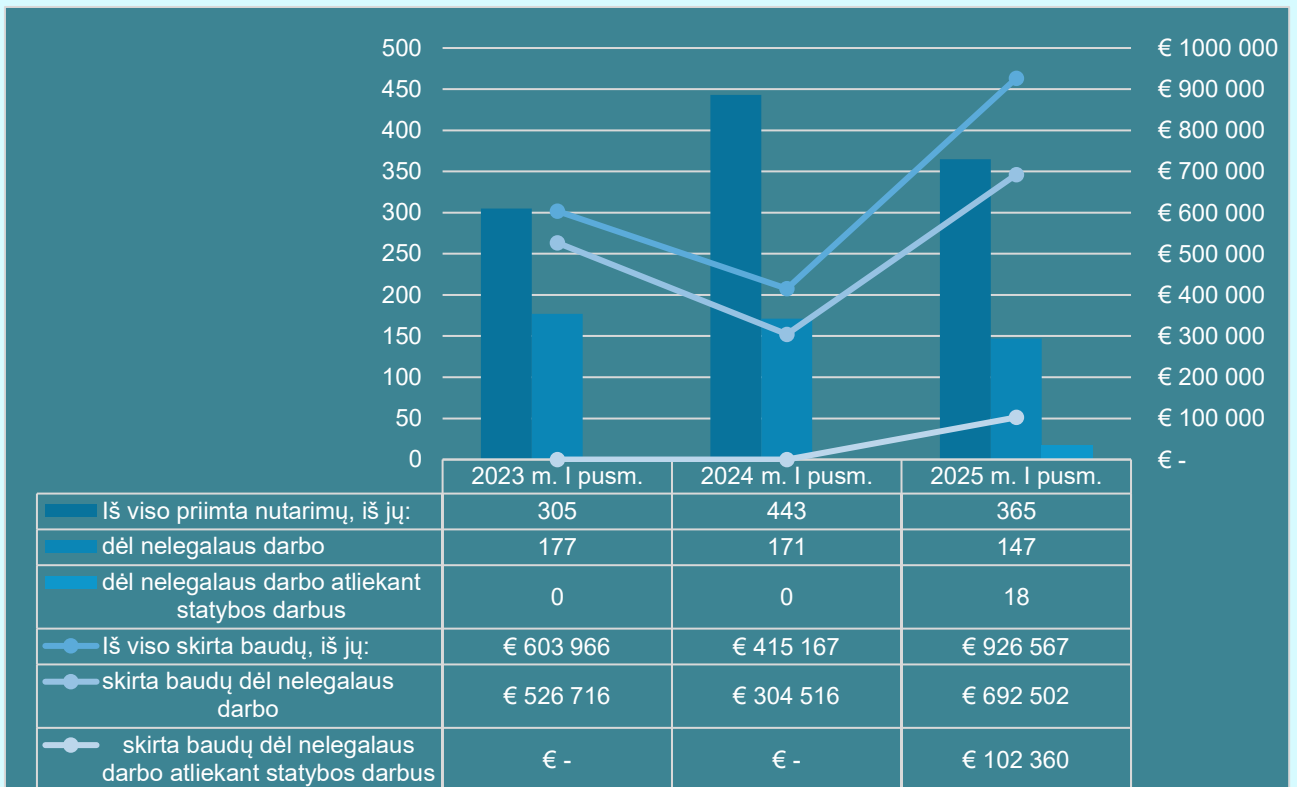
Pažeidimų bylų juridiniams asmenims analizė

2025 m. I pusm. VDI ND patikrinimų metu juridiniams asmenims surašė 446 protokolus už UĮ pažeidimus (2023 m. – 538 protokolus). Palyginti su 2024 m. I pusm., 2025 m. I pusm. stebimas surašytų protokolų skaičiaus sumažėjimas 17 %. Pagrindinė priežastis, lėmusi sumažėjimą, susijusi su informavimo apie įdarbintus arba komandiruojamus į Lietuvą laikinai dirbti užsieniečius tvarkos pažeidimų skaičiaus sumažėjimu.

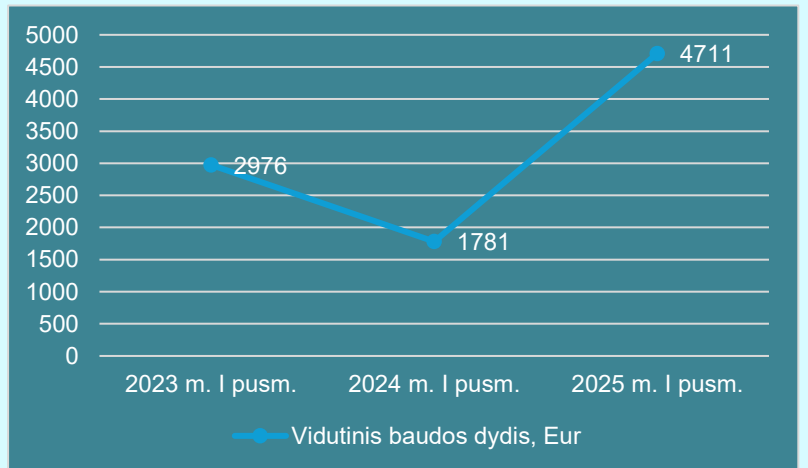

2025 m. I pusm. VDI UĮ pažeidimo bylose dėl UĮ 56, 56¹ (nuo 2024-07-01), 57, 58 ir 59¹ (nuo 2024-07-01) straipsniuose numatytų pažeidimų priėmė 365 nutarimus skirti baudą, iš jų 147 nutarimai priimti dėl nelegalaus darbo (UĮ 56 straipsnis), o 18 nutarimų priimta dėl nelegalaus darbo atliekant statybos darbus (UĮ 56¹

straipsnis). Iš viso UĮ pažeidimų bylose dėl UĮ 56, 56¹ (nuo 2024-07-01), 57, 58 ir 59¹ (nuo 2024-07-01) straipsniuose numatytų pažeidimų skirta virš 926 tūkst. Eur baudų, iš jų virš 692 tūkst. Eur baudų skirta už nelegalų darbą (UĮ 56 straipsnis) ir virš 102 tūkst. Eur skirta už nelegalų darbą atliekant statybos darbus (UĮ 56¹ straipsnis).

VDI skiriama UĮ 56 straipsnio sankcijoje numatyta bauda 147 išnagrinėtose UĮ pažeidimų bylose vidutiniškai siekė 4 711 Eur. Paminėtina, kad 2025 m. I pusr., palyginti su 2024 m. I pusr., vidutinio baudos dydžio padidėjimą 2 930 Eur lėmė 2024-07-01 įsigalioję UĮ 56 straipsnio pakeitimai, nustatantys didesnę sankciją už nelegalų darbą.

Tarpinstitucinio bendradarbiavimo centro veikla

2025 m. II pusm. Tarpinstitucinis bendradarbiavimo centras (toliau – Centras) vykdė veiklą transporto, statybos, apdirbamosios gamybos ir maitinimo sektoriuose, taip pat pradėjo aviacijos bendrovių veiklos analizę ir patikrinimus. Vieno iš vykdytų projektų metu buvo atrinktos įmonės, kurių „Sodrai“ pateikti duomenys apie darbuotojų draudžiamąsias pajamas nesutapo su Valstybinei mokesčių

inspekcijai teikta informacija apie išmokėtus atlyginimus ir išskaičiuotą gyventojų pajamų mokestį. Centro parengta rizikos analizės metodika, skirta tokiems mokesčių mokėtojams identifikuoti, buvo perduota VMI tolimesniems sprendimams priimti. Projekto metu į valstybės biudžetą priskaičiuota mokesčių ir baudų už 1,18 mln. Eur.

2025 m. I pusm. vykdytas tarptautinis bendradarbiavimas ir renginiai nelegalaus darbo prevencijos srityje

2025 m. I pusm., vykdydama tarpvalstybinį bendradarbiavimą, VDI per ES Vidaus rinkos informacinę sistemą (toliau – IMI) 16 kartų kreipėsi į kompetentingas kitų ES valstybių narių institucijas dėl informacijos gavimo apie darbuotojų, komandiruočių į Lietuvos Respubliką, darbo sąlygas. Taip pat 2025 m. I pusm. per IMI gauta 114 užklausų, susijusių su informacijos apie Lietuvoje registruotų ūkio subjektų darbuotojų komandiravimu į kitas ES valstybes nares pateikimu.

Kovo 13–14 d. VDI lankėsi Europos darbo institucijos (ELA), Vokietijos Štutgarto teritorinės muitinės ir Nyderlandų Karalystės darbo inspekcijos atstovai. Susitikimo metu svečiai buvo supažindinti su VDI veiklos prioritetais, techninėmis priemonėmis vykdant inspekcinę veiklą. Taip pat, vadovaujant VDI Vilniaus teritorinio skyriaus inspektoriams, buvo atliktas bendras statybvietės patikrinimas, kurio metu užsienio šalių pareigūnai galėjo stebėti, kaip praktikoje atliekama nelegalaus ir nedeklaruoto darbo kontrolė, užsieniečių turimų dokumentų patikra. Galiausiai

sutarta keistis informacija apie užsienio partnerių šalyse veikiančių Lietuvos įmonių veiklą planuojant tarpvalstybinius tyrimus.

Gegužės 21–22 d. Vilniuje vyko tarptautinis mokomasis vizitas, kurio metu VDI pristatė pažangiausią praktiką nelegalaus darbo prevencijos ir kontrolės srityje. Renginyje dalyvavo Europos darbo institucijos (ELA) atstovai ir delegacijos iš Lenkijos, Latvijos, Ispanijos ir kitų ES šalių – iš viso 15 šalių. Renginio metu buvo pristatyti Lietuvos inspektavimo inovacijų pavyzdžiai: dronų naudojimas statybvietėse ir skaidriai dirbančio darbuotojo identifikavimo QR kodai, leidžiantys greičiau ir tiksliau nustatyti galimus pažeidimus. Dalyviai stebėjo praktinį inspektavimą realiame statybų objekte. Taip pat buvo pristatyta duomenų analitika ir technologiniai sprendimai: pristatyta dirbtiniu intelektu paremta pokalbių sistema, skirta padėti atsakyti į klausimus asmenims, kurie kreipiasi į VDI. Savo patirtimi dalijosi ir užsienio šalių ekspertai.

PAGRINDINĖS IŠVADOS

▼ 2025 m. I pusm. rizikingiausiais ekonominės veiklos sektoriais, kuriuose pasireiškia nelegalus darbas ir vykdoma nedeklaruota savarankiška veikla, yra: statybos; transportas ir saugojimas; apgyvendinimas ir maitinimas; apdirbamoji gamyba.

▼ 2025 m. I pusm. daugiausia nelegaliai dirbančių užsieniečių (trečiųjų šalių piliečių) nustatyta statybose (37 %) bei transporto ir saugojimo sektoriuose (30 %).

▼ 2025 m. I pusm., nepaisant išaugusio ND patikrinimų skaičiaus, stebimas nelegalaus darbo skaičiaus statybų sektoriuje mažėjimas. 2024 m. I pusm. vienam tūkstančiui ND patikrinimų teko apie 211 nelegaliai dirbančių asmenų; 2025 m. I pusm. – apie 176 asmenys.

▼ 2024-07-01 įsigaliojus UĮ 56 straipsnio pakeitimui bei UĮ papildžius 56¹ straipsniu, praktikoje kyla neaiškumai dėl atsakomybės taikymo asmenims už nelegalų darbą atliekant statybos darbus.

